

PODATEK (272) *sb m*

o oraz e jasne; -ątek (28), -atek (13); -ątek *Leop, BielKron, RejPos, BudBib* (2), *ModrzBaz* (14), *NiemObr* (2), *WujNT, SarnStat*; -atek *Mącz* (5), *KochWr, VotSzl, KlonFlis*; -ątek : -atek *BibRadz* (5:5). ◇ -átk- (130), -atk- (26); -atk- *BibRadz* (2), *Mącz* (8), *SkarKaz, SkarKazSej* (2), *KlonWor*; -átk- : -atk- *BielKron* (14:2), *RejPos* (5:2), *BudBib* (3:1), *ModrzBaz* (19:2), *SkarŻyw* (2:1), *WujNT* (4:2), *SarnStat* (67:2).

sg *N* podátek (18). ◇ *G* podátku (35). ◇ *A* podátek (49). ◇ *N a. A* podátek (1). ◇ *I* podátkiem (10); -em (1), -(e)m (9). ◇ *L* podátku (13). ◇ *pl N* podátki (14). ◇ *G* podátków (58), podátkuw (1) *PaprUp*; -ów (35), -ow (2), -(o)w (21); -ów : -ow *SarnStat* (31:2). ◇ *A* podátki (59). ◇ *N a. A* podátki (1). ◇ *I* podátkami (6), podátki (5); -ami *LibLeg, Mącz, SkarŻyw* (2), *PaprUp*; -i *BibRadz, BudBib*; -ami : -i *BielKron* (1:3); ~ -ami (5), -(a)mi (1). ◇ *L* podátkach (2); -ach (1) *SarnStat*, -ách (1) *PowodPr*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI i XIX w.

Obowiązkowe świadczenie materialne (zwykle w pieniądzech) obywateli na rzecz własnej władzy lub podbitych na rzecz zwycięzców; tributum PolAnt, Mącz, Modrz, Vulg, JanStat, JanPrzyw, Cn; contributio Modrz, Calep, JanStat, JanPrzyw; census Modrz, Vulg, Cn; oblatio PolAnt, Cn; stipendium, vectigal Modrz, Cn; solutio JanStat, JanPrzyw; donum, munus, onus PolAnt; numerus, onus tributi Modrz; datio JanStat; canon, collatio, exactio publica, iudictio, necessitas, pensitatio, praestatio (fiscalis), publicum Cn (272) : KromRozm III M5v, M8v; Posłowie odszedzły od panów, nie spominając nic o obronie ani podatku o tem tylko namawiali, jakoby się egzekucja upewniła na czas i miejsce pewne. Diar 28, 27, 31 [2 r.], 32, 34 [2 r.], 36 (20); Drugi [artykuł zbuntowanego chłopstwa] aby niebyli miałto łług iedno wolnymi nieodmawiając poślufzeńtwa y podatku słufznego przełożonym. BielKron 203, 360 marg; Mącz 493a; RejZwierc 261v; BudBib 1.Mach 3/29; Ale taki podatek wielu ludziom zdał się być niepráwiedliwy: bo wybierając go tylko łany liczono/ á niemiano baczenia ná iych wielkość/ áni ná dobroć ziemie. ModrzBaz 119v; A nietrudno będzie Duchowne oľoby ná ten podatek námowić [ad contribuendum inducere]/ iefli/ iáko Papieżowi dawaią zá otrzymanie Biskupstwa/ tákby też dla Rzeczypospolitey/ wtęńże łpofob ná to aby dawáli byli obowiązania. ModrzBaz 122, 122, 122v, 124 [2 r.], 125, 139v [2 r.]; Krol pierwey podatkami wielkimi y nieznośnemi/ [...] Chrześcíaný poczał SkarŻyw 304; KochWr 41 [2 r.]; PaprUp B3; Pierwey podatki iako dziedziczne rzeczy były ZaZygmunta kozdy rok. ActReg 22, 3v, 10, 22; Calep 254a, 1121a; SarnStat 121, 347, 348, 351 [2 r.], 893, 928; [Pan Krystus] ácz w vcźciwości/ łzánowánium/ y w podatkach/ roľkazał dawać Cefárzowi choć pogánłkiemu [...] co Cefárlkiego iefł PowodPr 21.

podatek czego [= w postaci czego] (1): Potym Pirrę y Hieropolim miałtá [Grecy] oblegli y wywrócili. Widząc to drugie okoliczne miałtá/ dobrowolnie fie dawály/ pošťapiwłzy podatki żywności *BielKron* 57.

podatek dla czego (1): Podatku dla obrony trzeba. *Diar* 33.

podatek od czego (2): Iákié podatki przy łądziéch, y od Pozwów, y od Liťtów v Dworu *SarnStat* 161. Cf »podatek uchwalić«.

podatek z kogo, z czego [z krainy] (3): Gwido ná Hrábię/ gdy go przyłzedł náwiedzác o niełłufzne z poddáných podátki zgromił. *SkarŻyw* 293. Cf »dawać podatek«, »podatek wybierać«.

podatek z czego (3): że ten co będzie oddawał/ ma dać albo pośląć rekognicią temuto Poborcy wedle tego podatku wżyfłtkiego z ról y máiętności fwéy *SarnStat* 344. Cf »dawać podatek«, »podatek płacić«.

podatek komu (4): Wżytek lud ziemłki będzie (obwiązan) ná podatek ten książećiu Izráelfkie^{mv}. *BudBib Ez* 45/16; *NiemObr* 151 [2 r.]; *SarnStat* 910 marg.

podatek ku czemu (1): Podátki ku budowaníu Przybytku/ y Skrzynie/ Ołtarzow/ y wżech przypraw ich. *BibRadz Ex* 35 arg.

podatek na kogo, na co [= kto i za co ma płacić, na co] (11): Za takowem podatkiem iść mają zwykłym obyczajem szosy, czopowe na miasta, podatki na popy ruskie, na młyny, rudy, na Żydy, Ormiany, kupce. *Diar* 79. Cf »podatek ustawiać«, »podatek wkładać«.

podatek na co [= na jaki cel] (7): A panowie namawiali o podatku na obronę *Diar* 63, 79; *BibRadz I* 53v żp; *BudBib 2.Par* 24 arg. Cf *podatek od kogo na co*; »podatki zezwolić«, »podatek złożyć«.

podatek od kogo na co (1): Ioás dał opráwić Kofćioł. [...] Podáthek od ludu ná to. *BibRadz 2.Par* 24 arg.

podatek za co (1): ysz y nam y Coronie polskiej przy ktorey na on czas bily poślvgy wielkie czynily y podatky Za vziwanie thich rzeczy ktore od naschich przodkow miely y nam y náłchim Coroni polskiej poddanim nye male dawaly. *LibLeg* 10/71.

podatek na czym (1): OSobliwie to wáruiemy/ iż podatków/ ani Poborów żadnych/ na imionách náłżych królełkich [...] Itánawiać nie mamy *SarnStat* 348.

podatek czyj [= przez kogo płacony] [*w tym: pron poss* (3), *ai poss* (2), *G pron* (2)] (7): Prosimy, aby też ukazali [...], czym też chcą do tego naszego podatku się przyłożyć. *Diar* 77, 35, 76, 81; *Biskupom y innym duchownym [Kazimierz ustawił]* áby ich podatki wydawány były. *BielKron* 356, 360; Ia mnimam/ żeby wíęłzi y trwáłzi pożytek Rzeczpóspolita wzięła z obrony tym kłztałtem poftánowioney/ niż z kmiecych podatkov by też śnac y naywíęłżych. *ModrzBaz* 124v.

podatek czyj [= dla kogo] [*w tym: ai poss* (7), *pron poss* (7), *G sb* (1)] (14): *LibLeg* 10/63; CHcemy y fkázuiemy: áby pieniądze albo Wpífné/ zá wyciągání podatków náłżych Królełkich nápotym nie było bráné/ áni wyciągáné. *SarnStat* 353; tedy tákowi Kmiećie nam téz ku płáceníu tákowychże grofów Práłkich zá podatki náłże przez Poborcé náłże będą przyćisnieni. *SarnStat* 888, 350 [2 r.], 353, 354, 407 [3 r.], 548 (13).

Z określeniem wysokości sumy (5): Panom się i to nie zdało, ale podali zdanie swe aby był podatek po 10 gr. *Diar* 78, 62; *BibRadz 2.Par* 36/3; Téż wítáwiamy: áby Monétá w Królełtwie póspolícíe bieżąca/ to iełt/ Pułgrofzki zá podatki dwu grofzu [...] wżędy była bráná *SarnStat* 928, 351.

W połączeniach szeregowych (19): Wymyśli nowe podatki, Szosy i ine popłatki *BierRozm* 11; *SeklKat* H3; *UstPraw* G2; *BielKron* 376; Municipium, Miáłto które miáło práwo Rzimskie/ to yełt wczelńnikiem wżelákich praw/ wolności/ podátków y poštěpków Rzimskich. *Mącz* 237c, 463d; Abowiem łłuchay iż thu on [*Chrystus*] nie potrzebuie od nas żadnych ofiar/ żadnych podátow/ żadnych nakłádow/ żadnego biegánia/ żadnego trudzenia. *RejPos* 327v, 338v; *ZapKościar* 1582/33; NAd to czynimy wolné/ [...] wżyfłtkich náłżych obywałéłw kmiećie/ od wżyfłtkieý płácéy/

podatków/ wyciągania/ powozów/ robót [...]/ wciłków/ obciążenia zboża/ ośpów *SarnStat* 350, 202 [2 r.], 205, 349, 892 [2 r.], 956; *SkarKazSej* 692a; *KlonWor* 77.

Zwroty: »da(wa)ć (a. oddać) podatek (podatki), za podatek; dawanie podatku« [*w tym*: z czego (= od kogo) (1), z czego (1)] = *contribuere tributum et vectigal pendere* *Modrz*; *tributum dare* *JanStat* [*szyk zmienny*] (25:1;3): *LibLeg* 10/71; *Diar* 34, 37, 41, 81; *DiarDop* 114; Ták iáko nas niektorzy w to pirwízy wpráwiáli/ Bychmy im iáko chłopi/ podatki dawáli. *RejWiz* 156v, 69; *UstPraw* Gv; *BielKron* 391v; *Vicesima*, [...] był táki podátek v ítárich gdzie dwádziesiątą część od wízech rzeczy zá podátek dawano. *Mącz* 493a, 477a [2 r.]; *RejPos* 18v; *RejZwierc* [233]v; Wízytkie kráiny iednemu Pánu poddáne/ iednákim obyczáiem ábo podatek niech dáią/ ábo woynę łůżą. *ModrzBaz* 125v, 105v, 122, 125, 125v; niebedzie nic tzego bi od nas tze kac miał/ nigdziei niepoiedziemi/ podatkuw nie dami *PaprUp* Fv; *ActReg* 22; *WujNT Matth* 17/24; áby Szláchta niemiála bydź ktemu przyćisnioná: áby budowác Zámków/ y woyny łůżyc/ y podatków dáwác wedle ítárégo zwyczáiu nie bylá powinna. *SarnStat* 988, 107, 346, 988 *marg*, 1059, 1188.

»podatki(-ami) o(b)ciążác (a. obciężyc)« = *onere* *Mącz* (4): [*Rytwieński do króla Kazimierza*]: Tákíez ítácýami podátki nieznośnymi nas obciężáł *BielKron* 393, 393; *Mącz* 264b; *PaprUp* Fv.

»podatki, od podatkw odpuszczác« (1:1): A ták wízytki wolności ktorych íi pierwízy przede mną krolowie dopuścili tych y ia tobie teras potwierdzam/ y wízytki inne podatki ktore odpuśczone odpuszczám [*et quaecunque alia dona remiserunt tibi*]. *BudBib* 1.*Mach* 15/5; *SarnStat* 976.

»podatek (podatki) płácić (a. zapłacić); podatki płacone; płacenie podatkw, za podatki« [*w tym*: z czego (1)] = *tributum solvere* *Modrz* [*szyk zmienny*] (4;2;3:1): niedosyc dostatecznie tu jest wypisano, aby to miało należeć na sumnieniu poborców ustawiac na nie, z wiela by łanów podatek płácić mieli *Diar* 82; *Mącz* 200c; *ModrzBaz* 125; *WujNT* 72; tedy tákowi kmiećie nam téz ku płáczeniu tákowychże groźów Práłkich zá podatki náłzé [*ad solvendos nobis similes grossos fragenses pro exactionibus nostris* *JanPrzyw* 11] przez Poborce náłzé będą przyćisnieni. *SarnStat* 350, 407 [2 r.], 888 [2 r.]; *KlonFlis* G.

»postápic (a. postępowác) [= *uchwalic*] podatek (podatki)« [*szyk zmienny*] (5): *Diar* 76, 77; *Wielkiey* Polłki pośłowie poštápiłi podatek/ ále z máłey nie chćieli *BielKron* 393, 57, 199.

»ściskać (a. uciskać), ściśniony (a. uciśniony) podatkiem (podatkami)« = *affligere oneribus* *PolAnt*; *apprehendere in censu* *Vulg* [*szyk zmienny*] (4:2): *BibRadz* Ex 1/11; áby [*Papieź*] miał wzgląd ná zyemię Niemiecká/ ktora íest wćisniona walkámi/ podatkámi wyelkimi *BielKron* 199, 49v; *Prot* D3v; *BudBib* 4.*Esd* 5/1; Tedy krolowie Egipcý/ boiác íię áby kiedy z ich nieprzyiációły zmowiłwízy íię/ wygubić Egipcýán niechćieli: naprzod podatkámi wielkimi/ potym robotami nieznośnymi/ dręczyćie y śćifkác [...] poczęli. *SkarŻyw* 477.

»podatek (podatki) uchwalic (a. uchwal(iw)ac); podatek (podatki) uchwalony(-e)« [*w tym*: od czego (1), na co (1)] = *exactio laudata* *JanStat* (5;6): íz skoro podatek na obronę uchwalowali, już o ine wszyćko [...] trudna sprawa albo żadna być nie mogła *Diar* 27, 26, 32 [3 r.]; Podatek vchwalon, takze y pospolite ruszenie *ActReg* 74; *SarnStat* 352 [2 r.], 929 [2 r.]; *VotSzl* D2v.

»podatek (podatki) ustawi(a)ć, stanawiac; podatek ustawion(y) (a. postawion); podatkw ustawa« [*w tym*: na kogo, na co (= za co) (4)] = *censum constituere* *Modrz* [*szyk zmienny*] (5:1;4:1): *Diar* 83 [2 r.]; Y obwołano w Iudzie y w Ieruzálem áby znofzono Pánu podátek wítáwiony od Moizéśzá

[*donum Moses*] ługi Bożego ná Izráelczyki *BibRadz 2.Par 24/9, 2.Par 24/6; Mącz 87c, 280b; Co rok fię prze to ná łeymy z ięzdzią/ z wielkimi ie z iázdami wżytkich łtanow łprawuią/ kółzty wielkie ná nich wiodą: wiele czáfu ná bieśiádách trawią: á ná óftátek ná kmiećie y ná miełzcżány podatek włtáwiáią [*pecunia imperatus*]. *ModrzBaz 121, 93v, 121v; LatHar 117; SarnStat 348.**

»podatek (podatki) [*na kogo, na co*] wkłádać (*a. kłáść*), włóżyć« = *ponere tributum PolAnt; pecuniam a. tributum imperare Modrz; exactionare JanStat [szyk zmienny] (5:1): Y Włóżył Krol Afwerus podatek ná ziemię łwá y ná wyłpy morłkie BibRadz Esth 10/1; A poniewáz Krolowie Polłcy nierodzą fię/ ále zá zezwolenie^m wżytkich łtanow bywáią obieráni/ przeto niegodzi się imy ták tey włádze wżywáć/ áby mieli wedle woli łwey/ ábo Práwá łtánowić/ ábo podatek ná poddáne wkłádać *ModrzBaz 15v, 15v, 47v, 102v; SarnStat 897.**

»podatek (podatki) wyb(ie)rać (*a. brać, a. zbierać*); za podatki wziąć; wybieranie (*a. branie*) podatku (podatkow); podatek (podatki) zebran, wzięty(-e)« [*w tym: z czego (1)*] = *accipere tributum PolAnt, Vulg; tollere exactionem JanStat [szyk zmienny] (8;1;4;1:1): A przeto będąc ták bárzo záfráłowány/ wmyłlił iecháć do Perłsyey/ áby wybrawłzy podatki z onych krain/ mogł zebráć wiele pieniędzy. *BudBib 3.Mach 1/31, 2.Par 24/27; ModrzBaz 43, 76, 124v; A gdy przyłzli do Káphárnaum/ przyłtápiłi do Piotrá ci ktorzy podatki wybieráią/ y rzekli: [...] WujNT Matth 17/24, Matth 17/25, s. 71 marg; SarnStat 346, 347, 350, 354, 888, 892; SkarKazSej 689b.**

»podatki wyciągáć; podatkow wyciąganie; podatek, za podatki wyciągany« = *exactiones exigere; pro exactionibus exigere; exactio JanStat [szyk zmienny] (5;7;2:1): SeklKat Gv; GliczKsiąz G7; WujNT 39; Téż w wyciągániu podatków łtárych/ ábo zá czálem vchwalonych [*in exigendis ... exactionibus JanStat 321*] chcemy y włtáwiamy: áby Poborce náłzy ták byli báczni y rołtropni/ żeby z ludzi ktorzy przedtym [...] łá od Czynłzów rocznych wyłwobodzeni/ [...] podatków vchwalonych/ [...] nic nie łmieli áni mogli wyciągáć. *SarnStat 929, 346, 350, 351, 352 [2 r.], 353 (12).**

»podatki z(ez)wolić (*a. pozwolić*) [= *uchwálic*]« [*w tym: na co (= na jaki cel) (1)*] [*szyk zmienny*] (3): teraz KJM z skarbu swego záłóży was, jeśli podatek zezwolicie *Diar 32, 36 [2 r.].*

»złóżyć [= *dawáć*] podatek; skłádanie podatku; podatek (A) skłádujący« = *census; contribuens Modrz (1;1;1): Záprawdę gdy iedná część złóży tákí podatek [*contribuente una parte*]/ niesłufzna będzie rzecż/ áby fię drugie wolnościámi iákiemi w tem záslániáć miáły. *ModrzBaz 122, 120, 122v.**

»podatek (podatki) złóżyć, skłádać [= *uchwálic*]; podatki skłáduane (*a. ukłáduane*); skłádanie, złózenie podatku (podatkow)« [*w tym: na kogo (1), na co (= na jaki cel) (1)*] [*szyk zmienny*] (5:1;3;2:1): Jest ták, iż za krola starego, gdy znano potrzebę, podatki skłáduane bywáły na obronę *Diar 36, 36, 64, 76; Gdy słóżyż podatek ná łyny łráelłkie [*Quando tuleris summam filiorum Israel*] podług łidżby ich/ da káždy ná wykupienie łwoiey dúłfe czynłz Pánu *Leop Ex 30/12; BielKron 393; ModrzBaz [38]v; ActReg 5, 60; SarnStat 65, 882, 1214.**

Wyrażenia: »podatki pieniędzne« (1): VStáwiamy/ áby Spifné nie było wyciągano w podatkách pieniędznych [*in exactionibus JanStat 232*]/ y tákże w wybiéraniu dwu grołzy/ ktoré połpolicie Króléłtwem zowá. *SarnStat 354.*

»podatki poborowe« (1): Młáłtu náłzému Srzedzie [...]/ od podatków Poborowych do czterzech exákcij [...] odpufczamy. *SarnStat 976.*

»podatek (podatki) pospolity(-e)« [szyk 3:2] (5): *Diar* 23, 37; *Mącz* 237b; wielka część podatków poŕpolitych [*contributionum publicarum JanStat* 117] á nie [poŕlów] była wydawána *SarnStat* 42, 63.

»od podatku (podatkow) wolny; wolą mający od podatkow; wolny bez podatku; od podatku swoboda; wyzwolić (a. wyzwalać) od podatkow« = *immunis Mącz*; *a tributo uecuus*; *a contribuendo liberare Modrz*; *immunitas JanPrzyw* [szyk 13:7] (15;1;1;1;2): [stary król] nas wolne bez ktorego podatku odumarł *Diar* 37; Wyzwalamy kmiećie Rycerŕtwá náŕzego od wŕzelákich podatkow/ tylko łobie ná nich oŕtáwiemy z ká¿dego łanu oliádłego dwa groŕzá *UstPraw* G2; *BielKron* 260v; *Immunis*, [...] wolą máyący od poŕpolithych podátków. *Mącz* 237b, 85d; *BielSpr* 51v; Bo ták rozumiał/ że ći Duchowni mieli być od tego podatku wolni [*Eximendos enim hoc numero purabat eos*]/ ktorzi tylko do roku co trzymáią *ModrzBaz* 121v, 120, 124 [2 r.], 139; *WujNT* 73; *SarnStat* 63, 349, 881, 973, 1039 (8).

Zestawienie: »podatek owsowy« (1): Z Podatku owfowégo [*De auetane vero contributionibus JanStat* 321] nam do żywotá náŕzego łámá Ruŕka źiemía doŕyć czynić będzie. *SarnStat* 69.

Szeregi: »podatki i brzemiona« (1): A od podatków y brzemion/ które zŕtárádná w Sląku zwykły bydź wyciągáné y wkładáné/ oni y potomkowie ich wolni y ŕwobodni będą ná wieczné czáŕy. *SarnStat* 1214.

»podatki takież i cła« (1): Podatki áby nas nieobćiażano takież y cły. *BielKron* 393.

»podatek (podatki), (a(l)bo, i) czyńsz(e)« = *tributum vel census Vulg* [szyk 3:1] (4): gdi ni od kogo inŕŕego nye wyberáŕyá/ áni wycyágáŕyá podathkow/ czyńŕow yedno od tych pánow rzemyŕsniow *GliczKsiąż* G7; *BielKron* 36; *WujNT Matth* 17/25; doŕyć iź go robotą ŕćiŕkaŕz/ podátkiem y czyńŕzem zubożyŕz/ złupizŕz/ weźmiez co chceŕz *SkarKaz* 422a.

»dani albo podatki« (2): wymuiemy [*poddane królestwa polskiego*] od ŕkładánia wŕzytkich dani álbo podatków [*donationibus sive tributis JanPrzyw* 5]/ ták poŕpolitych iáko ofobliwych/ któŕymkolwiek imieniem byłyby zwáné *SarnStat* 63 [*idem*] 882.

»dziesięciny i podatki« (1): Czŕwarty poczet ludźi pieŕzych/ kthore zowiá Woynichłáŕy/ ći pláthu żadnego niemáią thylko łą wolni od dzieŕięćin y od podatkow. *BielSpr* 51v.

»myta i podatki« (1): Celniki Zydowie mieli zá beżecne [!]/ y zá iáwnogrzeŕzne: przeto/ iź przeciw wolnoŕciom/ y zakonowi ich/ mytá y podatki k woli pogánom/ z wielką ich ćięŕzkoŕcią wyciągáli. *WujNT* 39.

»podatek (podatki) abo (ani) pobor(y)« = *tributum et vectigal Modrz* (3): POdatek ábo Pobor dla Rzeczypoŕpolitey wŕtáwiony ká¿dy ma pláćić *ModrzBaz* 125; *SarnStat* 348, 548.

Jako jeden z członów uogólniających, zwykle ostatni, we współrzednym połączeniu dwu- lub wieloczłonowym: »... i (a. albo) insze (a. in(n)e) podatki« = *seu quaecunque alia contributio seu datio JanStat* (8): *SeklWyzn* Gv; *Diar* 63; *UstPraw* Gv; Lustrum, Cziŕcienie miáŕtá Rzymu s oliáŕmi które bywáło w pięć á w pięć lat gdy czynŕze łzofy y ynŕze podátki plácono. *Mącz* 200c, 477a, 483b; PRZYWILEIE KORONNE, Y MIAST KORONNYCH Z ŕtrony Wolnoŕći/ Praerogátyw/ Iármáŕkow/ Skłádow/ Drog kupieckich/ Podwod/ Szofow/ y innych podatkow/ dánin/ y incorporátiy/ etc. *SarnStat* 880, 655.

W przen (1) : Páweł trzeći Papież vmárł/ á przed tym trzeći dzień/ zágásił podatki kthore był z krzywłą ludzką vítáwił. *BielKron* 234.

Przen (6) :

Zwroty: »brać podatek« (1): ktory pánował á rościągáł to łceptrum łwoie od początku łwiátá náđ [!] narodem ludzkim/ [...] á biorąc okrutny pobor á łrogi podatek ze włzytkiey łzyrokości łwiáthá/ niewinnego narodu ludzkiego/ do ciemnego krolełtwá łwego. *RejPos* 15v.

»podatek (podatki) da(wa)ć« (2): Zwirzétá y bydlétá iáko tu buiáią/ A przedłię człowiekowi podatki dawáią. *RejWiz* 50; *RejPos* 3v.

»podatki postąpić« (1): á iżbychmy łie też o to pilnye łtáráli/ ábychmy mu też ty podatki poštąpili/ w ktorych łie ten Krol kocha/ to iest/ wiáreł/ nádzieię/ łerce vniżone/ á miłóść wierną/ y k niemu/ y ku bliźniemu łwemu *RejPos* 4.

»wyciągáć na podatki« (1): A tu łie vcž nędzny człowiecze/ iáko máłz vydž onego okrutnego poborce czártá łprołnego/ á onego okrutnego Cefárzá łwiátá tego/ ktory závždy popiłwie głowy tych ktorzy łá w połłufzeńłtwie iego/ á wyciągá ie ná okrutne podatki łwoie *RejPos* 19.

Szeregi: »czyńsze, podatki« (1): Iákie czynłsze/ iákie podatki/ káźde źwirzátko mułi závždy zbieráć iemu: á káźde łtworzenie nie łobie robi/ nie łobie zbiera/ iedno włzytko themu człowiekowi nędznemu. *RejPos* 222.

»pobor a podatek« (1): *RejPos* 15v cf »brać podatek«.

a. *Przeważnie dobrowolna danina na określony cel, zwłaszcza na rzecz świątyni i duchowieństwa: elevatio, oblatio PolAnt* (5) : [[*kupcy między sobą radzili*]:] zložmy łie ná podátek Amiráldowi/ ábyłmy temu [*tj. wykupowaniu towarów*] thym wczéśniey zábieżeć mogli. *HistFort* H7v.]

podatek czyj [= przez kogo dawany] (1): Wiem dobrze iż ty odpułty Przyodzieia wdobre chułty. Twe Kucharky/ ba y dzyatky Za tego dutka podatky. *RejKup* k6.

Zwroty: »podatek przynieść (a. przynosić, a. znosić) [komu]« [*w tym: czego (= w postaci czego)*] (1), *na co* (1), *ku czemu* (1)] = *afferre oblationem, elevare elevationem PolAnt* [*szyk zmienny*] (3): A ile ich było ktorych to łercá rułzyłó/ á mieli dobrą wolą/ przychodźili á znołili podatek Pánu/ ná budowánie Przybythku zgromáđzenia/ y ku ochędołtwu iego *BibRadz Ex* 35/21; Owa káźdy przynólił podattek złotá Pánu. *BibRadz Ex* 35/22, *Ex* 35/5.

»złóżyć podatek [komu]« (1): Złóźcie z máiętnóci łwych podatek Pánu [*accipite a vobis oblationem Domino*]/ A ktorykolwiek ma dobrą wolą/ ten podatek niech przyniesie Pánu/ złoto/ łrebro/ y miedz. *BibRadz Ex* 35/5.

Synonimy: czynsz, dań, dochod, kontrybucyja, płaca, płat, pobor, popłatek, szos, trybut.

Cf **PODACZKA, PODAWEK**